

אניני מתיקה

מלוקט מספר

'מתיקות התורה'

מוסד השכל ולקח טוב ואמרות חיוזק הגלמדים מתוך פרשיות התורה מלוקטים מפי סופרים וספרים בכתבם וכלשונם

פרשת דברים - גליון לה

כמה דעונשא דהאי בר נש בגין מלה בישא, כך ענשיה בגין מלה טבא דקאתי לידיה ויכיל למללא ולא מליל.

[כמו שיש עונש לאדם בשביל לשון הרע, כך יש עונש אם בא לידו לדבר טוב על אדם ויכול לדבר ואינו מדבר, הוא גם כן נענש].

זוהר הק', תוריע, דף מז, א

כשם שיש עונש על לשון הרע, כך יש עונש על מי שיכול לדבר טוב על אדם והוא נמנע ואינו מדבר

אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דָּבַר מִשָּׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל (א, א). לפי שהן דברי תוכחות, ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן, לפיכך סתם את הדברים, והזכיר ברמז, מפני כבודן של ישראל (רש"י):

עובדות וסיפורי צדיקים

חלישות הדעת בין אדם לחבירו הוא כמו אש, וכשהולכים באש נשרפים

אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דָּבַר מִשָּׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל (א, א). לפי שהן דברי תוכחות, ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן, לפיכך סתם את הדברים, והזכיר ברמז, מפני כבודן של ישראל (רש"י):

דרב רחומי, הוה שכיח קמיה דרבא במחוזא רגיל היה לפרוש מאשתו ולהיות אצל רבא בעירו מחוזא, הוה רגיל רב רחומי דהוה אתי לביתיה כל מעלי יומא דכיפורי, לבוא לביתו בכל ערב יום הכפורים. יומא חד, פעם אחת בערב יום הכפורים, משכתיא שמעתא נמשך רב רחומי מעט בלימודו והתאחר ללכת לביתו, הוה מסכיא דביתו, מצפה היתה אשתו, וחושבת בלבה, השתא אתי, השתא אתי, עכשיו הוא בא, עכשיו הוא בא, אך לבסוף לא אתא, לא הגיע רב רחומי, חלש דעתה של אשתו, אחית דמעתא מעינה נשרה לאשתו דמעה מעינה, הוה יתיב רב רחומי באיגרא יושב היה רב רחומי בעליית הבית, אפחית איגרא מתותיה, נפחתה העליה מתחתיו ונח נפשיה מת רב רחומי.

כתובות סב, ב

ובי כעת כאשר איבדה את בעלה לא תוריד דמעות, ותוסיף צער על צערה, אלא כלל הוא בדינו, בין אדם לחבירו זה אש, וכשהולכים באש נשרפים.

הג"ר חיים שמואלביץ זצ"ל, שיחות מוסר, תשל"א, עמוד כד; תשל"ב, עמוד ב

בשביל לא לבייש אדם העמיד פנים כמתיר את הנדר, שלא יפגע

אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דָּבַר מִשָּׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל (א, א). לפי שהן דברי תוכחות, ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן, לפיכך סתם את הדברים, והזכיר ברמז, מפני כבודן של ישראל (רש"י):

הבורא יתברך ישפיע עלינו זהב הרבה, שלא תהיה לנו שום מניעה לעבודת הבורא מחמת הפרנסה
וְדִי זָקֵב (א, א). אמר הרה"ק ר' צבי הכהן מרימנוב לעת
עתה בזה הגלות היה די לנו שיהיה הבורא יתברך
משפיע עלינו זהב הרבה, למען שלא יהיה לנו שום מניעה
לעבודת הבורא מחמת הפרנסה.
בארית המים

אף שבית המקדש נגנז, אך השבת קיימת לעולם
ה' אֱלֹהֵינוּ דָּבָר אֱלֵינוּ בְּחֶרֶב לְאֹמֶר רַב לָכֵם שָׁבֶת בְּהָרָה הָזֶה
(א, ו). הפרשה זאת נקרא תמיד בין המצרים בשבת חזון,
והיא מרמזת לנו כי ה' אלהינו דבר אלינו בחורב, אף
שהבית המקדש הוא חרב בעונותינו הרבים, אף על פי כן
רב לכם שבת, הוא שבת, כי האמנם כל המועדים הם לפי

עובדות וסיפורי צדיקים

מעשה ונכנס אל החזון איש הגאון רבי שריה דבליצקי זצ"ל מבני ברק, שיתיר לו איזה נדר, בחדרו של החזון איש נמצא באותה
שעה עוד יהודי תלמיד חכם, אמר איפוא לשואל כי צריך לקרוא פנימה עוד אדם שלישי ויצטרפו לבית דין המוסמך להתיר,
יצא רבי שריה דבליצקי אל בית המדרש שבסמוך לחדר ומבלי להבחין קרא לאיש המוני פשוט, שישב שם ליד השולחן, בכדי שיצטרף
להתרה, כיון שנכנס, שאל החזון איש את הנודר פתח לחרטתו, כפי ההלכה, ובצירוף עם שני האנשים התיר לו, הקרוא השלישי יצא
מיד לחוץ, עתה אמר החזון איש, כי בעצם ההתרה שעשו אינה מועילה כלום, היות ואיש פשוט זה אינו יודע בהלכה בין ימינו לשמאלו
ואי אפשר לצרפו להתרת נדרים, אלא בשביל שלא לביישו העמיד פנים כמתיר את הנדר, שלא יבחין במומו האיש.

פאר הדור, חלק ג, עמוד מו

תפילת מנחה אינה היתר לצאת באמצע דרשה

אֱלֹהִים תְּדַבְּרִים אֲשֶׁר דָּבָר מִשֶּׁהָ אֵל כָּל יִשְׂרָאֵל (א, א). לפי שהן דברי תוכחות, ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן, לפיכך
סתם את הדברים, והזכיר ברמז, מפני כבודן של ישראל (רש"י):

סיפר הג"ר אשר ליכטנשטיין זצ"ל ראש ישיבת קאמניץ בירושלים, שלפני הרבה שנים בירושלים עיה"ק היה דורש מגיד אחד
בשבת קודש לפנות ערב, ומכיון שהיה הדרשן מאריך בדרשתו אחר שקיעת החמה כמובן שכולם התפללו תחילה תפלת מנחה,
והנה בשבת אחת נודמן לשם הגאון ר' בערל קרויזער ז"ל בין קהל השומעים שהאזינו לדרשת המגיד, אך הגאון ר' בערל ז"ל לא
הקדים להתפלל מנחה קודם שנכנס לשמוע הדרשה, ובראותו כי הדרשה מתארכת והשקיעה מתקרבת ובאה והוא עדיין לא התפלל
מנחה שקל בדעתו כדת מה לעשות, כי לא רצה לצאת באמצע הדרשה מפני כבודו של המגיד, לכן גמר בדעתו לצאת לאט לאט דרך
אחורנית עד הפתח, וכך עשה כאשר אט אט התקרב אל הדלת ויצא, בהגיעו אל פתח בית הכנסת היה כבר סמוך מאוד לפני השקיעה
והוא התפלל על אתר תפלת מנחה דשבת.

אלא שדעתו לא היתה שלימה אם אכן כך היה ראוי לנהוג, וביום ראשון שם פעמיו לבני ברק לשאול את פי מרן החזון איש זצ"ל
כיצד היה צריך לנהוג, גם אני, (מספר הגאון רבי אשר זצ"ל) התלוויתי אליו ונכנסנו אל בית רבינו זצ"ל כשהגאון ר' בערל מספר
לפניו את העובדה הנ"ל, ושואל את החזון"א מה עושים בכהאי גוונא כשנמצאים בדרשה ועדיין לא התפללו מנחה והשמש נוטה לשקוע.
נענה החזון"א ואמר 'איני מבין את השאלה הרי לצאת באמצע דרשה זו הלבנת פנים לדרשן ובזיון תלמיד חכם, ובוודאי שתפילת
מנחה אינה דוחה זה ואינו מתיר את זה, ובודאי שאסור לצאת'.
שימוש חכמים, עמ' רסא, בשם הג"ר מאיר צבי בערגמאן שליט"א

מכתב התנצלות ובקשת מחילה מספדן בו הוא מתרץ עצמו מדוע יצא מההספד בתחילת דבריו

אֱלֹהִים תְּדַבְּרִים אֲשֶׁר דָּבָר מִשֶּׁהָ אֵל כָּל יִשְׂרָאֵל (א, א). לפי שהן דברי תוכחות, ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן, לפיכך
סתם את הדברים, והזכיר ברמז, מפני כבודן של ישראל (רש"י):

הזמנים, כמו שאומרים (בתפלת יום טוב) 'מקדש ישראל והזמנים', והיה לנו מצות עליית הרגל והבאת הקרבנות, ובזמן הזה אין לנו דבר, אבל שבת היא קביעא וקיימא גם בזמן הזה, וזהו שאמרו ז"ל (שבת י, ב) 'מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה', רוצה לומר אף שבת המקדש נגנז, אך השבת קיים לעולם.

תפארת שלמה

אם ימצא באיש ישראל הצלחה יטמינו מפני עשו

רַב־קָרָם סָב אֶת הַקֹּהֵן הַזֶּה פָּנּוּ קָרָם צִפְנָה (ב, ג). וענין הצפנה זו, נראה לומר שאם ימצא האיש הישראלי בגלות החל הזה איזו הצלחה זעיר שם, אז יטמינו ויצפינו הכל בפני עשו כי אין לך אומה שמתקנאת בישראל כמו עשו, כי לדעתם הכל גזולה בידם מהם מן ברכת יעקב

אבינו שלקח ברכותיו של עשו במרמה, וכן יעקב צוה לבניו למה תתראו (בראשית מב, א), פירש רש"י בפני בני ישמעאל ועשו כאילו אתם שבעים, כי שניהם סוברים שיצחק גזל הצלחת ישמעאל, ויעקב גזל הצלחת עשו ע"י השתדלות, על כן צוה דוקא על עשו פנו לכם צפונה שלא יתקנא בכם.

וזה הפך ממה שישראל עושין בדורות הללו בארצות אויביהם, כי מי שיש לו מנה הוא מראה את עצמו במלבושי כבוד ובתים ספונים וחשובים כאילו היו לו כמה אלפים, ומגרים האומות בעצמם ועוברים על מה שנאמר פנו לכם צפונה, ומנהג זה הוא ברכת בני עמינו והוא המסבב את כל התלאה אשר מצאתנו. והמשכילים יבינו ליקח מוסר.

כלי יקר

עובדות וסיפורי צדיקים

מכתב מופלא של הגאון ר' יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל, ה'סטייפלער', ששוגר להגה"צ ר' שלום שבדרון זצ"ל, מכתב מזהיר מדותיהם של גדולי האומה. מספד גדול ספדו לו לרבי אברהם יאפאן חתנו של הסבא מנאבאראדאק, ההספד נערך בישיבה בתל אביב, גם ה'סטייפלער' טרח להגיע ולהשתתף בהספד, כידוע ששמיעתו של מרן ה'קהילות יעקב' היתה לקויה, הוא לא בא לשמוע אלא לכבודו של הנפטר. השעה התאחרה וכשאחד המספידים סיים את דבריו נעמד הגאון ה'סטייפלער' והחל ללכת לכיוון היציאה, באותו רגע הגיע תורו של ר' שלום להספיד, הוא עלה על הבימה, ואז, יצא ה'סטייפלער' מהיכל הישיבה ואחריו עשרות אנשים, חלפו יומיים, ה'סטייפלער' בגדול צידקותו שיגר מכתב מחילה לר' שלום. וזה לשון המכתב:

מכתב של הוד נקיות המידות של ארזי התורה

יום ג' כ"ח למב"י התש"ל

למע"ב ידידי הרב הגאון המפורסם פה מפיק מרגליות חו"ב סוע"ה וכו' מהרר"ש שבדרון שליט"א נכד שר התורה וכו' המהרש"ם זצלה"ה, אהדשכת"ה

אבקש מחילה מכבוד תורתו ויש לי מזה צער כי בהיותי בליל א' על ההספד למהרר"א יפין זצלה"ה לא באתי לשמוע, כי לא שמעתי אף מילה אחת, וכידוע לכולם רק באתי לחלוק כבוד להנפטר ז"ל, כי למדתי בישיבתו כמה שנים, וכן לנחם את בנו שליט"א לקיים מצוות נוחם אבלים, ואולם לא הרגשתי עצמי בטוב וישיבתי שם אולי כשעה וחצי היתה קשה לי, וכשהגיע תורו של פא"מ שליט"א לדרוש, חשבתי מכיון שמעכ"ת ידוע לדרשן מפואר יכול להמשיך בדרשתו עוד שעה ויותר וזה די' קשה לי טובא, אמרתי בלבי כבר יצאתי יד"ח הנ"ל ורציתי ללכת לביתי, ולא שיערתי שיהי' בזה פגיעה בכבודו של מעכ"ת מאחר והכל יודעים שאני אינני שומע כלל ולא באתי אלא לחלוק כבוד להנפטר ז"ל.

ואולם כשהתחלתי לצאת נמשכו אחרי עוד כמניין אנשים ואולי יותר, וכמדומה שרובם לא חזרו שוב לביהמ"ד אלא הלכו לביתם, ונמצא שעל ידי היתה פגיעה בכבוד מעלתו, ואילו הייתי יודע שעל ידי יציאתי ימשכו עוד כמה אנשים כמדומני שבודאי לא הייתי יוצא, ואבקש מאד מכבוד פאר מעלתו שיאמר בפיו שמוחל לי כי עלבון של גדול בתורה כמוהו חמור מאד מאד. והנני דו"ש כבוד הדרת מעלתו, ומברכו בכל לבי בברכה והצלחה רבה לטובה, ולהרבות פעלים לתורה מתוך הרחבת הדעת ורוב נחת ויקבל השלום מאדוה"ש ית"ש.

המצפה לרחמי שמים ולגאולה שלמה בב"א.

יעקב ישראל קנייבסקי

המורה רב ומתוקים מידבש ונפול צופים

המרתנה

הטובה והיפה, החשובה והנחוצה,
הנחמדה והמתוקה

הנחמדה

הטובה והיפה, החשובה והנחוצה,

הנחמדה והמתוקה

ביתר

לפרסים; לדורון דרשה לבר מצוה; לתשורת הוקרה למלמד;
לעידוד לתלמיד; להכרת הטוב לאב; להערכה לסב; לחיזוק לבן;
להערכה לשווער; ולשמח את החתן

